

juni-juli 1986

Algemene staking. Betekenis voor Belgische arbeiders vandaag

Ook deze archieftekst sluit naadloos aan bij de actualiteit vandaag. In dit dossier uit Vonk nr. 68, juni/juli 1986, schrijft FRANÇOIS BLIKI over het belang van een algemene staking. Vandaag is de context anders, maar de uitdagingen en de rol van een algemene staking blijven nog steeds dezelfde.

De rechtse regering Martens V die in december '81 aan de macht kwam, werd in 4 jaar tijd geconfronteerd met 6 algemene 24-urenstakingen. De metallo's van Luik staakten 6 weken. In september '83 deden 10 dagen algemene staking van de openbare diensten de regering wankelen. Daarmee zijn slechts de hoogtepunten genoemd van de enorme strijdbeweging van de Belgische arbeidersklasse tegen de zwaarste aanvallen die de burgerij sinds WO II doorvoert. Na 6 maanden Martens VI, en amper 2,5 jaar na de grote septemberstaking zien we hoe de Belgische arbeiders weer begonnen zijn aan een nog grotere verzetsbeweging. In absolute termen (aantal stakers) is deze staking breder dan de staking van '60- '61!

Wereldrevolutie

In een ander artikel van dit nummer word dieper ingegaan op de economische oorzaken van de steeds zwaardere inleveringen die de burgerij aan de arbeidersklasse oplegt. Maar één zaak willen we hier duidelijk herhalen. Sinds '74 maakte het kapitalisme op wereldvlak een organische crisis door. Van een periode van ongekende economische groei die we sinds het begin van de jaren '50 meemaakten, bevinden we ons nu in een periode van steeds verdere economische achteruitgang.

De crisis van '74- '75 was in absolute termen (daling van de industriële productie) zwaarder dan de crash van '29- '33. Alleen het feit dat het kapitalisme in de 25 jaren tussen '50 en '74 een enorme rijkdom opgestapeld heeft, maakte dat de burgerij deze eerste zware schok kon opvangen en we niet dezelfde ineenstorting van de jaren '30 meemaakten.

Maar de belangrijkste factor blijft het feit dat de arbeidersklasse nu zowel in aantal als in organisatiegraad 1000 keer sterker is dan in de jaren '30. Daardoor is de burgerij nog steeds niet in staat de vanuit haar standpunt noodzakelijke maatregelen aan de

arbeiders op te leggen. De "heropleving" van '75 tot '78 was kort om van '79 tot '83 weer om te slaan in een nog diepere crisis. Sindsdien is het werkloosheidscijfer niet meer onder de 500.000 gedaald, deze cijfers zijn hoger dan in de jaren '30! Op de redenen voor de economische heropleving die zich eind '83 inzette en naar de huidige schattingen tot eind '87 begin '88 kan duren werd in vorige nummers van VONK ingegaan. Maar hierop kan een nog diepere economische inzinking volgen.

Iedere actieve militant moet ervan doordrongen zijn dat de periode van naoorlogse economische bloei voorgoed ten einde is. Het heroplevend protectionisme, de steeds meer open handelsoorlogen tussen de VS, Japan en de EEG onderling en binnen de EEG zelf, de steeds verdere daling van de levensstandaard, de chronische werkloosheid, de steeds waanzinniger uitgaven voor bewapening... het zijn allemaal kenmerken van de doodstrijd die het kapitalisme nu doormaakt.

Waar de grootste economische bloeiperiode uit de geschiedenis van het kapitalisme de basis was voor een relatieve sociale vrede in het Westen, zal de zwaarste crisis uit haar geschiedenis gepaard gaan met een nooit geziene klassenstrijd. De steeds heviger wordende revolutionaire bewegingen in Latijns Amerika en Azië zijn slechts de voorbode voor wat zich ook hier in het Westen begint te ontwikkelen. In de komende jaren zullen in alle landen algemene stakingen uitbreken. België is daar eerder een voorbeeld van dan een uitzondering op!

Theoretisch voorbereiden!

De objectieve voorwaarden voor een algemene staking zullen zich dus steeds meer gaan voordoen. Dit stelt echter nieuwe problemen aan de actieve militanten binnen de arbeidersbeweging. Aan de rand van de arbeidersbeweging paraderen "revolutionair marxistische" groepjes die bij iedere staking de slogan "op naar

de algemene staking tot de finish” lanceren. De algemene staking is één van de machtigste wapens in de handen van de arbeiders, maar je moet er ook voorzichtig mee omspringen. Bovendien gebruik je geen kanon om een vlieg dood te schieten. Als we de slogan “algemene staking” lanceren moeten we duidelijk uitlegen wat we daarmee bedoelen.

Een algemene staking betekent de totale mobilisatie van de arbeidersklasse tegen de kapitalistenklasse en de kapitalistische staat. Wanneer de arbeiders het werk neerleggen wordt de rol van de verschillende klassen in de maatschappij duidelijk. Niet voor een paar honderd, bewuste militanten, maar voor miljoenen werkers die in actie komen. Het is voor iedereen duidelijk dat zonder de arbeid van de arbeidersklasse, de fabrieken, de dokken, het vervoer... stilliggen. Gas en elektriciteit worden alleen geleverd met toestemming van de vakbonden. De bevoorrading van voedsel, melk, vlees,... alle noodzakelijke behoeften kan alleen maar gebeuren als de arbeiders dit toelaten. Het wordt voor iedereen duidelijk dat de kapitalisten er uiteindelijk voor niets nodig zijn. Op zo'n ogenblik komen we in een situatie van dubbelmacht. Er zijn twee staten: aan de ene kant de kapitalistische staat die volledig verlamd is, aan de andere kant het embryo van de nieuwe arbeidersstaat die vertegenwoordigd wordt door de vakbonden en de arbeidersraden die zich in de loop van de algemene staking ontwikkelen. De vraag wordt gesteld: wie runt de maatschappij: de arbeiders of hun vroegere bazen?

Een algemene staking kan zich beginnend van gelijk welke eis ontwikkelen. De revolutie van '68 in Frankrijk begon rond looneisen en betere werkvoorwaarden. De Russische revolutie was niets anders dan een strijd voor “brood, land en vrede”. Op dit ogenblik (31 mei) kan zich in België nog steeds een algemene staking ontwikkelen, vertrekkend van de eis tot onderhandelingen over inleveringen. Maar wanneer een algemene staking zich begint te ontwikkelen gaat de staking zelf een eigen logica ontwikkelen. De organisatie en de uitbouw van een algemene staking vraagt de samenwerking en de coördinatie van verschillende sectoren en centrales.

De vakbondsstructuren zoals ze op dit ogenblik opgevat zijn, vormen hier een belemmering. In iedere algemene staking zagen we dan ook dat vanuit de basis interprofessionele actiecomités opgericht werden. Een algemene staking is een beweging waar de arbeiders blijf geven van een enorme creativiteit, improvisatie en organisatietalent. Maar deze actiecomités worden onmiddellijk geconfronteerd met een bredere, maatschappelijke taak: ze moeten instaan voor het reilen en zeilen niet alleen van de staking maar van heel de maatschappij. Er komt een kwalitatieve verandering: de actiecomités worden arbeidersraden, die zich, willen ze hun taak naar behoren vervullen, op plaatselijk, regionaal en nationaal vlak moeten structureren. De arbeidersstaat kan beginnen groeien.

Reactie

Maar de burgerij zal nooit toelaten dat ze zomaar uit haar bevoorrechte positie verdreven wordt. Ze kan proberen het leger in te zetten, de arbeiders met het geweer in de rug opeisen om “het gemeenschappelijk belang van de natie” te dienen. Op zo'n moment wordt het alles of niets. Ofwel slaagt de arbeidersklasse erin de arbeiders in uniform (want dat zijn de soldaten) naar de revolutie over te winnen en gaat ze over tot de vernietiging van

de kapitalistische staat, ofwel laat ze het staatsapparaat bestaan hetgeen onvermijdelijk tot een bloedige nederlaag moet leiden. De lessen van Chili '73 of Spanje '31- '36 zijn hier van onschatbare waarde en moeten door iedere militant bestudeerd worden.

We hebben echter al gezegd dat de arbeidersbeweging nu 1000 keer sterker is dan in de jaren '30. De meer vooruitziende strategen van de burgerij begrijpen zelf dat ze bij een totale confrontatie met de arbeidersklasse voorlopig weinig kans maakt. Indien de arbeidersbeweging echter verschillende zware nederlagen meemaakt en daardoor totaal gedesillusioneerd wordt, kan de burgerij haar kans wagen. Maar de burgerij vreest dat de burgeroorlog die hiervan het gevolg zou zijn wel eens in haar nadeel zou kunnen uitvallen. Toen in 1980 de Spaanse kolonel Tejero een staatsgreep doorvoerde werd die in het begin wel gesteund door Juan Carlos, maar bij de eerste reacties van de arbeiders trok de koning zich onmiddellijk terug en stelde het voor alsof hij de democratie gered had. Ondertussen kunnen we het spijtige spektakel meemaken van een socialistische regering die de bezuinigingsmaatregelen van de burgerij aan de arbeiders oplegt.

Meer waarschijnlijk is dat de burgerij dezelfde tactiek als bv. bij de algemene staking in 1936 zal toepassen. Toen werd onmiddellijk de 40-urenweek, het minimumloon en de 6 dagen betaalde vakantie toegestaan. Ondertussen zaten de socialisten in de regering en kon de burgerij tijd winnen om op een later ogenblik, wanneer de beweging weer weggeëbd was, alle toegevingen via inflatie, rationalisaties enz. ... terug te nemen.

De arbeiders hadden en enorme energie ontwikkeld om er uiteindelijk slechter aan toe te zijn. Daardoor verloor de arbeidersklasse het geloof in haar eigen kracht en werd de weg geopend voor de collaboratiepolitiek onder WO II.

Wanneer opgeroepen wordt tot een algemene staking moeten al deze consequenties klaar doordacht en uitgelegd worden. Het moet voor iedere militant duidelijk zijn dat zolang de leiding van de arbeidersbeweging niet bereid en voorbereid is om de beweging ook tot haar logische conclusie, nl. de machtsovername en de vernietiging van de kapitalistische staat te voeren, iedere algemene staking tot een nederlaag moet leiden tenzij zich in de loop van de algemene staking een nieuwe leiding kan ontwikkelen die voldoende ingeplant is bovendien in staat en bereid is om de arbeidersklasse naar de totale machtsovername te voeren.

Strategie naar machtsovername

De arbeidersbeweging is echter niet zoets als een gasvlam die door de leiding naar believen op- of afgedraaid kan worden. Een algemene staking wordt niet zomaar uitgeroepen. Dit kan alleen gebeuren als de arbeidersbeweging er klaar voor is. Op dit ogenblik (31 mei) kunnen we bijna met 100% zekerheid zeggen dat alle objectieve voorwaarden voor een algemene staking in België aanwezig zijn!

In de Belgische geschiedenis hebben we zelden zo'n strijd lust onder de arbeiders meegemaakt. Het enige wat ontbreekt is een leiding die bereid is de ordewoorden te geven. Uiteindelijk houden Martens en zijn kliek het alleen maar uit dankzij de arbeidersleiding die weigert de arbeidersklasse te mobiliseren.

Algemene 24-urenstaking

Indien de leiding werkelijk de arbeidersklasse tot actie wil mobiliseren, dan moet ze de arbeiders hier bewust op voorbereiden. Daarvoor zijn sensibiliserings- en vormingscampagnes nodig. Maar dit alleen is niet voldoende. Een algemene 24-urenstaking (of dit nu 48 uur of 72 uur is maakt vanuit dit standpunt geen fundamenteel verschil) is in de eerste plaats het middel bij uitstek om aan de arbeidersklasse zelf haar enorme sterkte en solidariteit te laten voelen en haar zelfvertrouwen te verhogen. Op die manier kunnen de meer achtergebleven lagen van de klasse in het ABVV maar vooral in het ACV en het ACLVB overtuigd worden van de sterkte van de beweging. Op die manier wordt de arbeidersklasse als klasse aaneengesmeed tegen de kapitalistenklasse. In de tweede plaats dient een algemene 24-urenstaking als waarschuwing aan de regering: “toegeven of we gaan verder!”

De 5 weken durende mijnwerkersstaking heeft een nooit geziene solidariteit losgemaakt. Alle arbeiders, zowel van ABVV als ACV, waren bereid tot solidariteitsacties. Een duidelijke voorlichtingscampagne, gevolgd door het ordewoord van een 24-urenstaking had de regering onmiddellijk doen inbinden en de arrogantie van Verhofstadt een flinke knak gegeven. Alle eisen van de mijnwerkers waren onmiddellijk ingewilligd. Waarom gebeurde dit dan niet? Omdat de leiding zelf bang is van de gevolgen ervan!

De leiding heeft geen enkel benul van strategie (of misschien juist wel maar dan in negatieve zin). Voor hen is een algemene 24-urenstaking enerzijds een middel om stoom af te laten, anderzijds een drukkingsmiddel om haar onderhandelingspositie te versterken. Het steeds weer herhalen van 24-urenstakingen zonder verder perspectief kan de arbeidersbeweging echter alleen maar frustreren en demoraliseren eerder dan versterken. Tussen '81 en '84 zagen we dit 6 keer gebeuren. In Italië wordt deze tactiek tot in het absurde toegepast met 5 minuten stakingen, een half uur algemene staking enz. Als marxisten zullen we ons steeds tegen een dergelijk gebruik van de algemene 24-urenstaking verzetten.

Maar ondanks alle beperkingen van de leiding blijven deze stakingen een stap vooruit. De leiding wil niet verder maar de basismilitanten oefenen steeds meer druk uit om een strategie te volgen zoals hierboven staat beschreven. De septemberstaking van '83 werd in feite tot op zekere hoogte (onbewust) door de leiding zelf voorbereid. De arbeiders werden het beu om 24 uur te staken en dan weer binnen te gaan. Ze kennen hun sterkte nu en dringen aan op hardere en breder uitgebouwde acties.

6 mei

Toen de leiding op 6 mei de druk van de basis wilde afleiden en ondertussen haar onderhandelingspositie wilde versterken door een algemene 24-urenstaking uit te roepen heeft ze een beweging op gang gebracht die ze nu wanhopig probeert onder controle te krijgen. Het is werkelijk schandalig hoe de mijnwerkers aan hun lot over gelaten werden, hoe de PMB-leiding spreekt van “heethoofden die in staking willen gaan”, hoe de ACV-leiding weer overal verdeeldheid probeert te zaaien... en dit alles op een ogenblik dat de arbeiders meer dan ooit klaar staan om de frontale aanval tegen de burgerij aan te gaan. Dit is niets anders dan

de conclusie van de logica van het overlegssyndicalisme en op politiek vlak van de strategie van coalitieregeringen met burgerlijke partijen. M.a.w.: VAN HET REFORMISME!

Op die manier wordt reformisme (ook het links reformisme) in laatste instantie een synoniem voor verraad. Op een ogenblik dat de burgerij zich geen enkele toegeving meer wil veroorloven blijft de leiding geloven in onderhandelingen. Uiteindelijk willen noch de burgerij, noch de arbeidersleiders een confrontatie. Maar onder druk van de actieve militanten in de vakbonden of t.g.v. een zich spontaan uitbreidende feitelijke algemene staking (wat op dit ogenblik in België nog steeds uitgesloten is!) kan de leiding gedwongen worden een algemene staking uit te roepen. Op dat ogenblik zullen we als marxisten niet aan de kant blijven staan! We zullen de eis van de algemene staking steunen en mee marcheren. Niets is zo demoraliserend voor de arbeidersklasse dan een nederlaag zonder strijd. Maar juist in deze strijd zullen brede lagen van de arbeiders uit ervaring leren, vooral de meest actieve militanten.

Maar we moeten alle actieve militanten nu reeds waarschuwen voor iedere illusie die ze nog zouden koesteren zowel in de reformistische als in de linkse taal sprekende leiding. Laat ons niet vergeten dat ook Renard, ondanks al zijn goede wil en strijdbaarheid, en ondanks het feit dat hij gedurende de staking een heel eind naar links meeging, uiteindelijk niet voorbereid was op de taken die aan hem als leider van een algemene staking gesteld werden. Het uiteindelijke resultaat is geweest dat hij de Waalse arbeiders voor een ganse periode overgeleverd heeft aan het smerige vergif van het nationalisme.

Ook Scargill bleek uiteindelijk, ondanks zijn enorme opofferingsgeest en inzet, niet voorbereid om de grootste stakingsbeweging in Groot-Brittannië sinds 1926 te leiden. Goede wil is niet voldoende! Iedere militant die de eis van de algemene staking steunt, moet zichzelf eerlijk de vraag stellen: “Ben ik akkoord met de omverwerping van Martens VI en het kapitalisme als systeem d.m.v. de algemene staking en ben ik mij bewust van de taken die het instellen van een arbeidersregering met zich meebrengt?”

De burgerij is zich steeds openlijker aan het voorbereiden op de grote confrontatie en de burgeroorlog met de arbeidersklasse. De meest bewuste arbeiders en de vakbond als geheel mogen zich niet laten verrassen. De geschiedenis van de klassenstrijd in België is een schatkamer aan lessen en ervaringen die nu weer steeds actueler worden. Samen met de ervaringen uit de klassenstrijd die nu overal in de wereld ontplooit zijn ze de enige echte basis waarop een eerlijke militant zich op een algemene staking kan voorbereiden.